

You have downloaded a document from
RE-BUŚ
repository of the University of Silesia in Katowice

Title: Widać można żyć bez powietrza!

Author: Adam Antoniewicz

Citation style: Antoniewicz Adam. (2018). Widać można żyć bez powietrza!.
W: R. Cudak, W. Hajduk-Gawron, A. Madeja (red.), "Na wrywki : 100
cytatów z polskiej poezji i dramatu, które powinien znać także cudzoziemiec"
(S. 335-336). Katowice : Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach - Licencja ta pozwala na kopiowanie, zmienianie, rozprowadzanie, przedstawianie i wykonywanie utworu tak długo, jak tylko na utwory zależne będzie udzielana taka sama licencja.

Widać można żyć bez powietrza!

O cytacie

Cytat jest pointą miniatury poetyckiej Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej zatytułowanej *Miłość*:

Nie widziałam cię już od miesiąca.
I nic. Jestem może bledsza,
trochę śpiąca, trochę bardziej milcząca,
lecz widać można żyć bez powietrza!

Żartobliwe stwierdzenie, że można żyć bez powietrza, to PARADOKS. *Miłość* jest powietrzem, którym oddychają zakochani. Bohaterka wierząca jest zdziwiona tym, że można normalnie żyć i funkcjonować po odejściu wielkiej miłości. To, co wydawało się istotną częścią jej życia, okazało się jedynie niewiele znaczącym epizodem.

O autorze i jego twórczości

Maria Pawlikowska-Jasnorzewska (1891–1945) z domu Kossak, córka sławnego malarza Wojciecha Kossaka, poetka. Wychowała się w rodzinie szlacheckiej, w której dominowały wartości patriotyczne. Dom Kossaków był miejscem spotkań ówczesnej bohemy artystycznej, które odwiedzali m.in. Henryk Sienkiewicz i Ignacy Jan Paderewski. Maria nie chodziła do szkół, a szeroką edukację humanistyczną odbierała w domu. Prowadziła bardzo intensywne życie, dużo podróżowała, bywała we Włoszech, w krajach afrykańskich, Turcji czy we Francji. Była trzy razy mężatką. Ze swoim ostatnim mężem, oficerem lotnictwa Stefanem Jasnorzewskim, zamieszkała w Anglii. Tam zmarła, została pochowana w Manchesterze.

Jako dramatopisarka nie omijała drażliwych tematów, takich jak związki pozamałżeńskie czy aborcja, dlatego niektóre jej sztuki były uważane za skandalizujące. Jako poetka gustowała w krótkich formach wierszowanych pisanych na wzór japońskich *HAIKU*.

Nawiązania

Piosenkę pt. *Pocałunki*, której tekst jest połączeniem dwóch wierszy Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej *Miłość* i *Fotografia* (oba pochodzą z tomiku *Pocałunki* z 1926 roku) oraz fragmentu liryku *List* francuskiego poety Blaise'a Cendrarsa, wykonywała EWA DEMARCZYK do muzyki Zygmunta Koniecznego, kompozytora piosenek literackich, muzyki teatralnej i filmowej, związanego w latach 60. XX wieku z krakowskim kabaretem Piwnica pod Baranami. Utwór ukazał się na płycie *Ewa Demarczyk śpiewa piosenki Zygmunta Koniecznego* (1967). Covery były wykonywane m.in. przez Katarzynę Groniec i Kayah.

Warto wiedzieć

- DEMARCZYK EWA – zob. **A może byśmy tak, jedyna, / Wpadli na dzień do Tomaszowa?*
- HAIKU – wywodząca się z Japonii krótka forma poetycka, charakteryzująca się prostotą, umiejętnym operowaniem metaforami i paradoksem, mająca na celu wzbudzenie chwilowej refleksji.
- PARADOKS – logiczny wywód prowadzący do sprzecznych lub zaskakujących wniosków.

Z opracowań

W następujących dalej zbiorach Pawlikowska znajduje, jak wiadomo, charakterystyczną dla siebie formę poetycką – rozpoznawalnym znakiem jej liryki stają się niezwykle skondensowane wiersze, znane głównie z *Pocałunków*, *Dancingu* i *Wachlarza*. Choć lapidarne formy poetki nie spełniają wymogów sylabiczno-wersyfikacyjnych właściwych haiku, ich cel zdaje się zbliżony – zmierzają w kierunku takiej wypowiedzi, która, ogniskując wzruszenia, nie gubi ich faktycznych bodźców, wiąże doznanie zarówno z przedmiotem, jak i myślą towarzyszącą temu doznaniu.

Kluba 2008, 151-152

Bibliografia

Kluba A., 2008: *Poetyka a światopogląd. O twórczości Marii Pawlikowskiej-Jasnorzewskiej*. „Przestrzenie Teorii”, nr 10.

Adam Antoniewicz